

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: 40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

#{edoc_reg_date}

Uz 18.06.2020

Nr. #{edoc_reg_nr}

Nr. VSS-501

Labklājības ministrijai

Par informatīvo ziņojumu "Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidi" (VSS-501)

Latvijas Pašvaldību savienība (turpmāk - LPS) ir izvērtējusi informatīvā ziņojuma "Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidi" (turpmāk - Ziņojums) un MK sēdes protokollēmuma projektu, tai skaitā nosūtot to viedokļa sniegšanai visām pašvaldībām.

Izvērtējot Ziņojumu secināms, ka tajā ir veikti zināmi precizējumi un papildinājumi salīdzinot ar tā sākotnējo redakciju (jo sevišķi sadaļā "Priekšlikumi problēmas risinājumam"), tomēr konceptuāli saturs nav mainīts, līdz ar ko LPS neatbalsta Ziņojuma tālāku virzību piedāvātajā redakcijā. Uzskatām arī, ka Ziņojuma tālāka virzība nav lietderīga, kamēr nav pabeigts funkciju audits.

Pašvaldības, sniedzot viedokli, norādījušas, ka bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveide ir nepieciešama, tomēr šim procesam vajadzīga jēgpilna reforma, ko Ziņojums un tajā piedāvātie risinājumi pašvaldību ieskatā nesniedz.

Ziņojumā uzsvērts, ka bērnu tiesību aizsardzības sistēmā ir nepieciešamas fundamentālas izmaiņas un piedāvātie risinājumi ir tikai sākotnējais posms sistēmisku izmaiņu ieviešanai. Uzskatām, ka no Ziņojuma nav saprotams, kādai jābūt bērnu tiesību aizsardzības sistēmai nākotnē, kādi jautājumi būs konkrētu iestāžu kompetencē. Ziņojums nesatur priekšlikumus, kas aptver visas bērnu tiesību aizsardzības jomas, tas joprojām vairāk atgādina dažādu modeļu, kas darbojas citās nozarēs, aprakstu, nevis to sasaisti vienā veselumā.

LPS nesaskaņo Ziņojumu, izsakot šādas iebildes:

1. Ziņojums nav centrēts uz bērna interešu un tiesību aizsardzību, neveido priekšstatu par bērnu tiesību aizsardzības sistēmu un pašreiz konstatētajām problēmām bērnu tiesību aizsardzībā, nesatur informāciju par to, kā piedāvātie priekšlikumi uzlabos bērnu situāciju valstī, kā tiks atrisināti virkne akcentēto jautājumu, piemēram, ģimenes strīdu risināšanas jautājumi, noziedzības jautājumi, kā tas sekmēs deinstitucionalizācijas procesa risināšanu, bērnu ar

uzvedības traucējumiem tiesību aizsardzību un palīdzības sniegšanu ģimenēm. No Ziņojuma fokusa pazūd ne tikai bērns, bet arī ģimene, vecāki, kā primāri bērna tiesību aizsardzības subjekti, kuriem aktīvi jāiesaistās bērna tiesību aizsardzībā, jāsaņem bērnu tiesību aizsardzības sistēmā veidojošo iestāžu atbalsts un palīdzība. Kaut gan Ziņojuma 7.lapā ir norādīts, ka svarīga nozīme bērnu tiesību aizsardzībā un labāko interešu nodrošināšanā ir savlaicīgai un koordinētai atbalsta sniegšanai ģimenei, preventīvajam darbam, īpaši ar riska grupām un vecāku līdzdalības veicināšanai, kas ir iztrūkstoši aspekti esošajā bērnu tiesību aizsardzības sistēmā un kam ir nepieciešams rast risinājumus sistēmas pilnveides procesā, taču Ziņojuma piedāvātie priekšlikumi attiecīgos jautājumus neskar.

2.Ziņojumā piedāvātie priekšlikumi neatbilst Ziņojumā nospraustajam mērķim – “atspoguļot daļu no bērnu tiesību aizsardzības sistēmā identificētās problemātikas un piedāvāt risinājumu starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveidei, akcentējot primārās prevencijas nozīmi pilnvērtības bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā, jo ir vērsti nevis uz prevenciju (kas ir agrīnās problēmas identificēšana un interence), bet bāriņtiesu reformu, savukārt bāriņtiesu būtība ir iesaistīties bērnu tiesību aizsardzība situācijās, kad ir nepieciešama nekavējošā rīcība un lēmuma pieņemšana nevis preventīvas darbības (Ziņojuma 16.lapā atzīts, ka bāriņtiesu veiktās darbības lielākoties tiek īstenotas sekundārā un pat terciārā prevencijas līmenī, kas norāda uz to, ka bāriņtiesu loma prevencijā viennozīmīgi nav noteicošā un prioritāra, turpat Ziņojumā norādīts, ka faktiski valstī netiek īstenoti mērķēti izglītojoši, atbalsta un informējoši pasākumi, kas būtu vērsti uz cēloņfāzes identificēšanu un bērnam apdraudošu situāciju novēršanu – norādītais arī nav tiešā veida saistīts ar bāriņtiesām un bāriņtiesu reorganizācija attiecīgās problēmas nerisinās). Ziņojumā nav piedāvāts pārveidot bāriņtiesu par primārās prevencijas iestādi, līdz ar to nav saprotams kopsakars bāriņtiesu reformai un Ziņojumā ietvertajiem priekšlikumiem ar Ziņojuma mērķi. Par norādīto arī liecina Ziņojuma priekšlikumu problēmas risinājumu daļā 25.lapā norādītais, ka darba grupa ir identificējusi vairākas nozīmīgas problēmas bērnu tiesību aizsardzības sistēmā, kā piemēram, primārās prevencijas un atbalsta pasākumu trūkums, vāja starpinstitucionālā sadarbība, pakalpojumu un resursu nevienlīdzīga pieejamība, atšķirīga speciālistu izpratne bērnu tiesību aizsardzības jautājumos, sociālais darbs netiek orientēts uz cēloņfāzes identificēšanu utt. Nav saprotams kā bāriņtiesu reorganizācija sekmēs konstatēto problēmu risināšanu. Ziņojuma norādītie priekšlikumi, kuri vērsti pamatā uz bāriņtiesu, kura pilda prevencijas funkciju terciālā līmenī reorganizāciju, ir pretrunā ar Ziņojuma 26.lapā norādīto, ka darba grupas piedāvātie risinājumi sistēmas pilnveidei primāri ir orientēti uz primārās prevencijas pakalpojumu attīstību, taču bez fundamentālu institucionālo izmaiņu ieviešanas nav iespējams pārorientēt sistēmu uz prevencijas attīstību. Ziņojumā nav atklāts kā bāriņtiesas funkciju nodošana citām iestādēm un reorganizācija sekmēs primārās prevencijas pakalpojumu attīstību.

3.Kā ļoti būtisks apstāklis jānorāda, ka joprojām valsts līmenī netiek definēts bērna “labklājības standarts” – kas bērnam ir nepieciešams, lai tiktu nodrošināta viņa fiziskā, sociālā un emocionālā labklājība, pilnvērtīga attīstība, pašizaugsme utt. Līdz ar to nav iespējams arī secināt, vai piedāvātie risinājumi spēs veicināt/uzlabot bērna labklājības un tiesību aizsardzības nodrošināšanu. Joprojām ne normatīvajos aktos, ne šajā dokumentā netiek definēts, kas ir bērna veselībai un dzīvībai bīstami apstākļi, kas ir nelabvēlīgi apstākļi, līdz ar to atstājot to katras bērnu tiesību aizsardzībā iesaistītās institūcijas interpretācijas ziņā. Tāpat nav vienota standarta, ko nozīmē arī bērna “mājas apstākļi (sociālā vide)”, par ko tiek runāts Ziņojuma 9.lapā. Analogiski iepriekšminētajam, šobrīd valstī nav izstrādāti arī vienoti kritēriji bērna apdraudējuma riska novērtēšanai, ko lietotu visi ar bērnu un ģimeni strādājošie speciālisti – ne vien sociālie dienesti un bāriņtiesas, bet arī ārstniecības personas, policisti un pedagogi. Diemžēl, secināms, ka šāds priekšlikums – izstrādāt vienotu risku novērtēšanas standartu - nav iekļauts arī Ziņojumā. Plānojot rīcību, lai uzlabotu esošo bērnu tiesību aizsardzības sistēmu, šādu “standartu” definēšana ir konceptuāli svarīga, jo tā kalpotu kā atskaites punkts sistēmas izmaiņām.

4.Ziņojuma saturs (tai skaitā 3.lapā uzsvērtais par darba grupas kopdarbu un nozaru speciālistu vienotu skatījumu uz risināmo jautājumu būtību un pieeju) rada maldīgu priekšstatu, ka viss Ziņojuma saturs ir darba grupā (ar ministrijas 2019.gada 18.jūlija rīkojuma Nr. 81 “Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveides darba grupas izveidi”) viennozīmīgi secinātais un nolemtais.

Tiek radīta ilūzija par darba grupā izdarītiem secinājumiem, nav atsauces uz atšķirīgiem viedokļiem darba grupā, darba grupas protokoliem.

Aicinām precizēt.

5.Ziņojumā tendenciozi tiek izdarīti secinājumi no atsevišķiem gadījumiem, vispārinot to uz visām Latvijas bāriņtiesām un sociālajiem dienestiem, radot maldīgu priekšstatu, ka pieļautās kļūdas kā standarts tiek attiecināts uz visu sistēmu, sistēmā strādājošiem, radot sabiedrībā viedokli un stereotipus par sistēmā strādājošo visu darbinieku neprofesionalitāti un tml.

Ir atsevišķi gadījumi, kas ir jārisina, bet nav pieļaujams uz šiem gadījumiem izdarīt secinājumus par bāriņtiesām un sistēmu kopumā.

6.Piedāvātajā problēmu risinājuma klāstā tiek ierosināts pašvaldībās nodrošināt bērnu tiesību aizsardzības speciālista amata vietu. Šī ierosinājuma pamatojumā nav analizēta situācija valstī, sniedzot pārskatu, vai un kāda ir līdzšinējā pašvaldību pieredze šādas amata vietas īstenošanā – cik pašvaldībās šāds speciālists ir, kādas ir tā funkcijas u.tml.

No Ziņojuma apraksta nav saprotama jaunveidojamā bērnu tiesību aizsardzības speciālista būtība, vieta, loma un izveidošanās mērķis, jo no Ziņojuma norādītā var secināt, ka attiecīgais speciālists veiks dažādas un daudzas funkcijas, t.sk., nodrošinās un koordinēs iestāžu sadarbību, tajā pat laikā būs bērna gadījuma vadītājs, bērna aizstāvis, kurš pārraudzīs bērnu tiesību aizsardzību visā pašvaldībā utt. No Ziņojuma nav saprotams kādā veidā tiks

īstenotas minētās funkcijas, kādas pilnvaras varētu būt attiecīgajam speciālistam, lai tās pildītu, vai tās nepārklāsies ar jau esošo sadarbības grupu darbu, sociālā dienesta uzdevumiem un bāriņtiesas darbu, īpašu neskaidrību rada Ziņojuma 27.lapā norādītais, ka modelējot situāciju, kad pastāv apdraudējums bērnam, paredzams, ka sociālā dienesta darbinieki strādās ar ģimeni un kļūst par ģimenes gadījuma vadītāju (iegulda visus iespējamus resursus, lai bērns augtu bioloģiskajā ģimenē, proti, lai saglabātu bioloģiskās ģimenes funkciju un tajā paliktu bērns), savukārt bērnu tiesību aizsardzības speciālists kļūst par bērna gadījuma vadītāju (koordinē institūciju sadarbību, sekotu līdzī atbalsta pasākumu piešķiršanai, nodrošinātu savlaicīgu speciālistu iesaisti gadījuma risināšanā, vērtētu riska novēršanas dinamiku un būtu uzticības persona bērnam). Ņemot vērā, ka prioritāte ir bērns ģimenē, nav saprotama ģimenes un bērna gadījumu izdalīšana un atsevišķa vadīšana, kura viennozīmīgi pārklāsies, tāpat nav saprotams, kur ir attiecīgā speciālista un sociālā dienesta darbību robežas.

Viss norādītais rada neizpratni, jo Ziņojumā kā viena no problēmām tiek uzsvērtā bērnu tiesību aizsardzības sistēmas sadrumstalotība un nepieciešamība precīzi noteikt katras iesaistītās iestādes funkcijas un uzdevumus, taču Ziņojuma priekšlikumi, t.sk., par attiecīgā speciālista amata izveidošanu, bāriņtiesas funkciju sadalīšanu starp tiesu, sociālo dienestu, attiecīgo speciālistu un nevalstiskajām organizācijām, kā arī norāde par papildus funkciju uzlikšanu bāriņtiesām, VBTAI kā centrālo iestādi, kura īsteno funkcionālo pārraudzību par bāriņtiesām, bet nekādā veidā neiesaistās bērnu tiesību aizsardzības speciālista darba uzraudzībā, neveido priekšstatu par sistēmas sakārtošanu. Vēl jo vairāk tas neliecina par vienotās bērnu tiesību sistēmas veidošanu, bet liek pamatu pilnīgai sistēmas sadrumstalotībai un pamata funkciju izpildes nenodrošināšanai.

Vienlaikus uzsveram, ka katrā pašvaldībā plānotā bērnu tiesību aizsardzības speciālista amata vieta uzliek pašvaldībai papildus pienākumus, paplašinot tās funkcijas, kas nav paredzētas likuma "Par pašvaldībām" 15.pantā. Savukārt minētā likuma 7.panta trešajā daļā noteikts, ka nododot pašvaldībām jaunas autonomās funkcijas, kas saistītas ar izdevumu palielināšanos, likumā, kas nosaka šo funkciju izpildes kārtību, vienlaikus jānosaka pašvaldībām jauni ienākumu avoti. Ņemot vērā iepriekšminēto, uzliekot šādu papildus funkciju pašvaldībai, attiecīgi jāsniedz finansiālās ietekmes izvērtējums un jāparedz finansējums.

Kā atzīst praktiķi, tad prognozējams, ka gadījumu apjoms būs liels un palielināsies arī gadījumā iesaistīto institūciju darbinieku darba apjoms. Pie esošās bāriņtiesu un sociālo dienestu noslodzes, rakstiskā veidā, regulāra informācijas sniegšana bērnu tiesību aizsardzības speciālistam, būtiski palielinās darba slodzi, bet ar to netiek atbildēts, kādā veidā tas veicinās bērna vislabāko interešu pārstāvību un uzlabos starpinstitucionālo sadarbību, kura jau pašreiz notiek.

Jau šobrīd normatīvie akti noteic pienākumu jebkurai personai, arī institūcijām, nekavējoties ziņot policijai par noziedzīgu nodarījumu pret bērnu, līdz ar to atsevišķs speciālists šī pienākuma veikšanai nav nepieciešams.

Pie tam neskaidrību vieš jautājums, vai viens speciālists pašvaldībā varēs būt gan bērna gadījuma vadītājs, institūciju koordinators, bērnu labāko interešu pārraudzītājs pašvaldības teritorijā (bērnu ombuds u.c.).

Savukārt piedāvātais amata nosaukums – “bērnu tiesību aizsardzības speciālists” radīs iedzīvotājos neizpratni, ja pēc funkcionālo izmaiņu ieviešanas tiks mainīts bāriņtiesas nosaukums uz ierosināto “bērnu tiesību aizsardzības dienests”, jo vadoties pēc amata nosaukuma drīzāk secināms, ka šādam speciālistam vajadzētu būt Bērnu tiesību aizsardzības dienesta pakļautībā.

Ja Ziņojumā, neskatoties uz prasībām izglītībai bāriņtiesu darbiniekiem, kas stāsies no 2021.gada, vēl tiek izvirzīta prasība par sertifikāciju, tad par prasībām šā speciālista izglītībai nekas nav atrunāts.

Ziņojums arī nedod atbildi, kādā veidā tieši šis speciālists, piemēram, veicinās starpinstitucionālo sadarbību.

Piemēram, Rīgas pašvaldībā no 2006. gada ir izveidota un apstiprināta starpinstitucionālā sadarbības kārtība (Rīgas Bāriņtiesa, Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments, Rīgas domes Labklājības departaments un Pašvaldības policija) bērnu tiesību aizsardzības jautājumos. Ir izstrādāta un apstiprināta institūciju sadarbības kārtība, institūciju atbildīgās personas konkrētā gadījuma risināšanā un individuālo gadījumu vadītāja tiesības un pienākumi. Rīgas skolās strādā atbalsta personāla speciālisti - sociālais pedagogs, psihologs, logopēds, speciālais pedagogs un medicīnas personāls. Nav saprotams, kāpēc labas iestrādes jāaizvieto ar jaunu amata vietu - bērnu tiesību aizsardzības speciālistu, kurš koordinētu gadījumu vadīšanu, piemēram skolas kavējumu problemātiku, kā tas iespējams Rīgas pašvaldībā, kurā 109 skolas, kurās mācās nepilni 69 tūkstoši izglītojamo, kā arī sekotu līdzī atbalsta pasākumu piešķiršanai, kā tas iespējams, ja atbalsta pasākumus piešķir psihologs veicot izpēti, logopēds, speciālais pedagogs un pedagoģiski medicīniskā komisija. Pagājušajā mācību gadā Rīgas pašvaldībā tika īstenoti nepilni 4 tūkstoši atbalsta pasākumu. Turklāt Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta funkcijās ir iepriekš minēto pasākumu pārraudzība un koordinēšana.

Balvu novada bāriņtiesa, piemēram, ir norādījusi sekojošo: “Ziņojuma 1.pielikumā norādīts bāriņtiesās uzsākto lietu un pieņemto lēmumu skaits. Manipulējot ar skaitļiem - 2018. gadā Balvu novada bāriņtiesa bija uzsākusi 86 administratīvās lietas (nav iekļautas veiktās pārbaudes lietas) un pieņēmusi 173 lēmumus. Ja raugāties nākotnē, ka pēc iespējamās bāriņtiesu apvienošanas klāt nāktu Viļakas, Rugāju, Baltinavas novadu bāriņtiesu lietas un lēmumi, tad šie skaitļi attiecīgi jau būtu 128 lietas un 275 pieņemtie lēmumi. Šie skaitļi liecina par individuāliem gadījumiem, ar kuriem nācies strādāt bāriņtiesām, kur ir bijuši iesaistīti speciālisti (sociālais dienests, valsts policija, pašvaldības policija u.c.) Jau uz šo brīdi individuālu gadījumu reizēs notiek veiksmīga sadarbība un komunikācija starp institūcijām. Nav skaidrs informācijas

apmaiņas modelis – kas šim speciālistam sniegs informāciju, kāda būs atgriezeniskā saite u.t.t.”.

Tā kā gadījuma risināšanā jau pašreiz ir iesaistīti gan speciālisti no institūcijām (skola, bāriņtiesa, sociālais dienests u.c.), kā arī piesaistīti pakalpojuma sniedzēji (piemēram, ģimenes asistents, psihologs, ārsts speciālists), kuru profesionālais pienākums ir strādāt bērna interesēs, tad kā atzīst vairāki šīs jomas praktiķi, vēl vienas personas no institūcijas nepieciešamība bērnam nav lietderīga.

Aicinām atteikties no šāda amata ieviešanas pašvaldībā.

7.Ziņojuma 27. lapā teikts, ka “plānots korelēt bāriņtiesu darbinieku skaitu ar pašvaldībā reģistrēto bērnu skaitu un bāriņtiesu turpmākajām pamatfunkcijām. Bāriņtiesu darbinieku skaita attiecība pret pašvaldībā reģistrēto bērnu skaitu būs nosakāma pēc bāriņtiesu un sociālo dienestu funkciju izvērtējuma (2020.gada nogalē), kad tiks iegūts profesionālu speciālistu izvērtējums par katras konkrētās bāriņtiesu funkcijas ietvertu uzdevumu apjomu un nepieciešamo speciālistu skaitu funkcijas īstenošanai.”

Iebilstam pret iepriekšminēto konstatāciju, jo tā ir pašvaldības kompetence noteikt darbinieku skaitu atbilstoši darba apjomam un tā ir saglabājama.

8.Ziņojumā ir nepietiekoši analizētas tās problēmas un akcentēti iemesli, kas ir pamatā starpinstitucionālās sadarbības trūkumam un kuras risinot būtu iespējams to uzlabot.

Pārspīlēta kontrole (var būt pielīdzināma institucionālai vardarbībai) nevar uzlabot efektivitāti, ir jāpilnveido arī citas kvalitātes. Turklāt Ziņojumā norādīts uz normatīvās bāzes nesakārtotību, kas arī pamatā norāda uz iestāžu problemātiku pieņemt kvalitatīvus lēmumus. Valstī ir jāveic kvalitatīva un nopietna normatīvo aktu inventarizācija, skaidri definējot iestāžu kompetenci, pienākumus un atbildību.

Pašvaldības rosina noteikt lielāku lomu izglītības iestādēm, veselības aprūpes darbiniekiem u.c. institūcijām, informācijas sniegšanai pašvaldības sociālajam dienestam un bāriņtiesai ar mērķi savlaicīgi novērst apdraudējuma risku bērnam, ja tā ģimenē vērojamas problēmas, kā arī noteikt pienākumu ģimenes ārstam nodrošināt jaundzimušo bērnu uzraudzību līdz tas uzsāk apmeklēt pirmskolas izglītības iestādi. Savukārt, izglītības iestāžu personālam nodrošināt speciālās apmācības, lai savlaicīgi spētu atpazīt un konstatēt riskus saistībā ar izglītojamo vai izglītojamā ģimeni un ziņotu attiecīgi sociālajam dienestam vai bāriņtiesai.

Rīgas pašvaldība norāda, ka pašvaldības pieredze rāda, īstenojot daudzveidīgus un arvien attīstot jaunus uz bērnu un ģimeņu individuālajām vajadzībām centrētus pakalpojumus, starpinstitucionālo sadarbību būtiski pozitīvi ietekmē pašvaldībā esošo sociālo pakalpojumu pieejamība ģimenēm un bērniem.

9. Par bāriņtiesu plānotajām funkcijām - kā jau bijām norādījuši iepriekš šā viedokļa 6.punktā, Ziņojums neveido priekšstatu par sistēmas sakārtošanu, bet liek pamatu sistēmas sadrumstalotībai un pamata funkciju izpildei

nenodrošināšanai. Par norādīto liecina ne ar nepamatots Ziņojuma 29.-30.lapā norādītais par bāriņtiesu funkciju piekritības maiņu, bāriņtiesām saglabājamiem pienākumiem un jaunajām bāriņtiesu funkcijām/pienākumiem. Nav saprotams uz kā balstīts attiecīgais viedoklis, ja vel nav vērtētas bāriņtiesas un sociālā dienesta funkcijas, kā arī citu iestāžu iespējas kādas bāriņtiesas funkcijas pārņemt.

Vērtējot Ziņojumā pausto kritiku par bāriņtiesas darba kvalitāti, to funkciju dažādību, apjomu un līdz šim diskutēto, ka bāriņtiesas būtu jāatslogo, noņemot tām daļu no funkcijām, nav saprotama Ziņojumā iekļautā norāde par bāriņtiesas funkciju paplašināšanu. Proti, ka bāriņtiesām turpmāk uzticams Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmajā daļā noteiktais pienākums analizēt stāvokli bērnu tiesību ievērošanas jomā, izstrādāt un īstenot bērna tiesību aizsardzības programmu pašvaldībās, realizēt atsevišķu audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu bērniem izpildi pašvaldībās, nodrošināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. pantā noteikto likumpārkāpumu profilakses darbu, cieši sadarbojoties ar sociālajiem dienestiem, kas nodrošinās pakalpojumu saņemšanu atbilstoši minimālajam sociālo pakalpojumu grozam [..].

Nav saprotams, kādu tieši līdz šim identificēto bērnu tiesību aizsardzības problēmu šis piedāvājums risinās un kāds ir sagaidāms uzlabojums no funkciju nodošanas bāriņtiesām. Uzsveram, ka minētais ir pretrunā ar bāriņtiesas darbības būtību, kas paredz nekavējošu bāriņtiesas rīcību, iesaistoties bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā un konkrētu lēmumu pieņemšanā.

Kritiski vērtējama norāde, ka turpmāk bāriņtiesas funkcija būs realizēt atsevišķu audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu bērniem izpildi pašvaldībās: tas nozīmē, ka bāriņtiesa nodarbosies ar soda izpildes kontroli? Tādā gadījumā nav saprotama plānotā bērnu tiesību aizsardzības speciālista loma, funkcijas un atbildības jomas pašvaldībā.

Bāriņtiesai tiek plānots uzdevums - nodrošināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmajā daļā noteikto pienākumu - analizēt stāvokli bērnu tiesību ievērošanas jomā, izstrādāt un īstenot bērna tiesību aizsardzības programmas pašvaldībās. Kā zināms, tad atbilstoši 2017.gada 15.septembra MK noteikumu "Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā" 8.2.p šobrīd noteikts, ka sadarbības grupa analizē situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā un sniedz pašvaldībai priekšlikumus novada vai republikas pilsētas bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei, tostarp par nepieciešamajiem pasākumiem institūciju sadarbības sistēmas pilnveidošanai un saskaņotai un koordinētai institūciju sadarbībai. Vai nepieciešama šāda dublēšanās?

Pašreiz tiek strādāts pie grozījumiem Bāriņtiesu darbības noteikumos, veidojot atsevišķu sadaļu par bāriņtiesas darbībām, sniedzot atzinumu pēc tiesas pieprasījuma. Izvirzās jautājums, kurai iestādei turpmāk būs jāveic šīs darbības un jāpieņem atzinums.

Tā kā Ziņojums paredz lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu visdrīzāk nodot tiesu kompetencē, tad nav saprotams, kas pieņems vienpersoniskos lēmumus par aizgādības tiesību pārtraukšanu, gadījumos, kad ir nepieciešama nekavējoša rīcība bērna vislabākajās interesēs.

Savukārt vērtējot Ziņojuma 29.-30. lapā norādītos pienākumus, kuri būtu saglabājami bāriņtiesu kompetencē (no Bāriņtiesu likuma) secināms, ka tie ir mazākā daļa no šobrīd bāriņtiesu kompetencē esošajiem jautājumiem, piemēram, iesniegt tiesai pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, ja bērna vecāks vai aizbildnis objektīvu iemeslu dēļ nav iesniedzis bērna interesēs šo pieteikumu; lemt par piekrišanu paternitātes atzīšanai, ja bērns ir nepilngadīgs un viņam nav nodibināta aizbildnība; lemt par atļaujas došanu stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, ja šādu atļauju nav devis ne viens no bērna vecākiem vai aizbildnis u.t.t.

Kopumā ietvars par bāriņtiesas (vai Bērnu tiesību aizsardzības dienesta) funkcijām ir neskaidrs.

Ziņojums liek secināt, ka joprojām pastāv mērķis vājināt bāriņtiesas kā institūtu, atņemot tām svarīgas un raksturīgas funkcijas, vienlaikus tiek izvirzītas nepamatoti augstas prasības darbiniekiem nākotnē.

Arī Ziņojuma precizētā versija nedod atbildi uz jautājumu - kas būs bāriņtiesa Latvijā?

10.Par funkcijām – Ziņojuma 29.lapā teikts, ka tiek paredzēta diskusija nākotnē par atsevišķu bāriņtiesu funkciju piekritības maiņu, tai skaitā tiesu varai piederīgā tiesu instancē (piemēram, lēmumu pieņemšana aizgādības un aizbildnības jautājumos). Vēršam uzmanību, ka attiecībā par tiesu varai iespējamo nododamo jautājumu loku būtu jāņem vērā arī tāds apstāklis kā procesa pieejamība ģimenēm (iestāžu atrašanās vieta, finanšu resursi u.t.t), uz kurām tas attiecas.

11.Ziņojuma 29.lapā arī teikts, ka tiek paredzēta diskusija nākotnē par atsevišķu bāriņtiesu funkciju piekritības maiņu, tai skaitā nevalstiskajām organizācijām. Ziņojumā nav vērtēta līdzšinējā situācija ar nevalstisko organizāciju piesaisti, vai tā šobrīd ir attaisnojusi, vai piesaistot nevalstiskās organizācijas pakalpojums kļūvis pilnīgāks, pieejamāks, kvalitatīvāks, vai gluži otrādi. Aicinām precizēt.

Kontekstā ar Ziņojumā likto uzsvāru uz nepieciešamību celt bāriņtiesu speciālistu kompetenci, neizpratni raisa priekšlikums audžuģimeņu un aizbildņu uzraudzības funkciju nodot nevalstiskajām organizācijām, kuru speciālistu kompetencei nav izvirzītas nekādas prasības un viņi nav pakļauti nedz pašvaldības, nedz valsts iestāžu pārraudzībai vai kontrolei.

12.Ziņojuma priekšlikumos ir norādīts uz bāriņtiesas funkcionālo padotību no Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas puses. Kaut arī iepriekšminētā ietvars ir nedaudz papildināts, tomēr ņemot vērā, ka funkciju audits tikai tiek plānots, tad virkne jautājumi vēl arvien paliek atvērti.

13.Ziņojuma 34.lapā minēts par bāriņtiesu darbinieku sertifikāciju. Risinot šo jautājumu, jāņem vērā gan nākotnes funkciju apjoms, gan tas, ka 2021.gada 1.janvārī spēkā stāsies paaugstinātas izglītības prasības, kā arī jau

šobrīd ir noteiktas visnotaļ augstas prasības bāriņtiesu priekšsēdētājiem, priekšsēdētāju vietniekiem un locekļiem attiecībā uz izglītību un kvalifikāciju.

Nav noliedzams, ka bērnu tiesību aizsardzības jomā tāpat kā ikvienā jomā pastāvīga zināšanu pilnveide ir nepieciešama, kā tas praksē šobrīd arī notiek. Protams, iespējas ir atkarīgas arī no budžeta. Aicinām skaidrāk izklāstīt plānoto apjomīgo bāriņtiesu sertifikācijas procesu, lai būtu skaidrība par apmaksu visos sertifikācijas posmos, kā arī detalizēts finanšu līdzekļu ietvars.

Nav pamatots, kāpēc izvēlēts šāds modelis, ka sertifikāciju veic Centrālā iestāde.

Runājot par sertifikāciju, nav skaidrs, kādi ir kritēriji. Šajā jautājumā jāievēro samērīguma princips, sertifikācijas kritērijus nosakot līdzvērtīgi kā citiem profesionāļiem (tiesnešiem, ārstiem u.c. jomu ekspertiem), nediskriminējot bāriņtiesu darbiniekus. Šāda nepārtraukta spiediena izdarīšana un kontrolēšana nekādi neveicina un neveicinās jauno speciālistu piesaisti. Jau šobrīd grūti piesaistīt un motivēt darbiniekus strādāt bāriņtiesā un šis nav veids, kā stiprināt amata un institūta reputāciju.

14.Ziņojuma 28.lapa. Nav saprotama Ziņojumā ietverta norāde uz diviem Augstākās tiesas spriedumiem (īpaši ņemot vērā, ka abās attiecīgajās lietās bāriņtiesas lēmums tika atzīts par tiesisku un pamatotu) un to, ka analizējot judikatūras atziņas, konstatējams, ka pēdējo gadu laikā bāriņtiesu lēmumu kvalitāte un bāriņtiesu amatpersonu veiktās darbības vairākkārt tikušas pakļautas Augstākās tiesas vērtējumam. Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam Augstākās tiesas pamatfunkcija ir tiesas spriešana kasācijas instancē (kurā neietilpst lietas apstākļu, t.sk., konkrētā iestādes lēmuma pārvērtēšana), vienotās tiesu prakses veidošana un juridiskās domas attīstība, nevis kādas iestādes darbības vērtēšana.

15.Ziņojumā minēts, ka LM izveidota darba grupa minimālo sociālo pakalpojumu groza izveidei, taču Ziņojumā nepieciešamo sociālo pakalpojumu uzskaitījums un novērtējums nav sniegts.

Pašvaldības atbalsta vienota minimālā pakalpojuma groza izveidi, uzskata, ka to jāfinansē no valsts līdzekļiem, bet pašvaldības finansē atbilstoši savas pašvaldības problemātikas papildus piedāvātos pakalpojumus. Ja pašvaldība konstatē, ka ir daudz problēmu saistītu ar izglītības nodrošināšanu, tad attiecīgi nodrošina pašvaldībā pakalpojumu, kurš risina ar izglītības nodrošināšanu saistītus jautājumus.

16.Ziņojuma 31. lapa. Tiek ietverta norāde par to, ka tiks vērtēts vai ir nepieciešamas izmaiņas bāriņtiesu speciālistu kvalifikācijas prasībām.

Kā zināms, tika paaugstinātas prasības izglītībai bāriņtiesu priekšsēdētājiem (otrā līmeņa augstākā akadēmiskā izglītība pedagogijas, psiholoģijas, medicīnas vai tiesību zinātnē vai zinātnes nozarei atbilstoša profesionālā (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītība) un locekļiem. 2021.gada 1.janvāris ir spēkā stāšanās termiņš šīm prasībām, tas vēl nav pat pienācis (personas ar visām atļautajām izglītības jomām ir papildinājušās savas zināšanas), kad jau atkal netiek izslēgta iespēja tās mainīt.

Pie tam Bāriņtiesu likumā tika ietverta arī prasība par juridisku atbalstu no pašvaldības.

Aicinām saglabāt konsekventu pieeju, periodiski nemainot likumdevēja nesen noteiktās prasības.

17.Ziņojuma 16. lapā minēts, ka ministrija ir uzsākusi darbu pie bāriņtiesu un sociālo dienestu funkciju un amatu vienību izvērtējuma. Secīgi būtu, ja minētā izvērtējuma rezultāti tiktu iekļauti Ziņojumā un tad arī tiktu virzīts Ziņojums, jo izvērtējuma rezultāti būtiski var mainīt plānotās darbības un nepieciešamo rīcību, lai uzlabotu situāciju. Līdz ar ko aicinām Ziņojumu virzīt pēc funkciju izvērtējuma pabeigšanas.

Turklāt bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveides darba grupas viens no uzdevumiem bija līdz 2019.gada 1.novembrim izvērtēt bāriņtiesas funkcijas kontekstā ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas un sociālo dienestu funkcijām attiecībā uz darbu ar ģimeni un bērniem, lai preventīvi novērstu bērnu šķiršanu no ģimenes, sekmējot atbilstošu bērnu aprūpi, kā arī sniegtu ģimenēm ar bērniem nepieciešamo un piemērotāko atbalstu; kopsakarā ar iespējamu atsevišķu funkcijas nodošanu/pārdali citām jau esošām iestādēm, piemēram, tiesām, pašvaldību sociālajiem dienestiem, zvērinātiem notāriem u.c

18.Ziņojuma sadaļa par NPAIS ir nedaudz precizēta, tomēr arvien nav papildināts un ir nepieciešams precīzi norādīt, ka nekavējoties ir jāuzlabo sistēmas funkcionalitāte un šim mērķim jāpiešķir arī finansējums. Attiecīgi NPAIS funkcionalitātes pielāgošana jāpārceļ no 3.posma (2022. – 2024.) uz 1.posmu (2020. – 2021.). Tas nav atliekams vai vēlāk risināms jautājums, ja vēlamies ieraudzīt patiesu starpinstitucionālo sadarbību un jēgpilnu datu ievadīšanu no visām institūcijām, kurām tas ir jādara. Sistēma ir lēna, tā bieži “uzkaras”. Jāveic arī sistemātiska darbinieku apmācība, lai sasniegtu labākus rezultātus. Varētu tikt sagatavoti apmācību video, ko regulāri var pārskatīt.

Rodas jautājumi – kādas ir šīs sistēmas nepilnības un kā tās novērst, lai to padarītu pievilcīgu un speciālistiem noderīgu? Vai sistēma, kuru ilgstoši neizmanto un tā nav spējusi sevi pierādīt kā vērtīgu instrumentu, nepieciešamu un lietderīgu speciālistiem, vispār ir nepieciešama?

19.Par notariālo funkciju. Šobrīd attiecībā uz notariālajām funkcijām bāriņtiesu kontekstā problēmas īsti nav konstatētas. Ir bijušas diskusijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas kontekstā. Tāpat zvērināti notāri ir iestājušie pret to, ka bāriņtiesām ir notariālās funkcijas. Tomēr arī vietējiem iedzīvotājiem, ja viņu teritorijā nav zvērināta notāra, ir tiesības uz notariālo pakalpojumu saņemšanu. Līdz šim to darīja bāriņtiesas. Neskatoties uz notikušajām diskusijām, LPS ieskatā atsevišķi notariālie pakalpojumi personai būtu jāsaņem pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, piemēram, dažādas pilnvaras. To lēma arī LPS valde.

LPS ieskatā šobrīd nevar runāt par problēmām, bet ir jāsaprot, kāds būs galējais bāriņtiesu reformas koncepts un tikai pēc tam var runāt par to, vai bāriņtiesām turpmāk nodrošināt vai nenodrošināt notariālās funkcijas. Tāpat nedrīkst aizmirst par iedzīvotāju, lai viņš pakalpojumu saņemtu pēc iespējas tuvāk un par pieejamām cenām.

Kā jau iepriekš informējām, tad pašvaldību viedokļi par iepriekšminēto ir dažādi un to arī LPS pārstāvji pauda 2019.gada 9.septembra darba grupas sēdē.

Tai skaitā, atklāts palika jautājums par to, vai zvērinātiem notāriem būtu nododami arī visi apliecinājuma izdarīšanas gadījumi, tajā skaitā dažādas pilnvaras. Nododot visu apliecinājumu izdarīšanu zvērinātiem notāriem, pastāv iespēja, ka samazināsies vietējo iedzīvotāju piekļuve juridiskajiem pakalpojumiem.

Atkārtoti aicinām papildināt Ziņojumu, ietverot situācijas aprakstu un izvērtējumu, kādas sekas šāds lēmums radītu. Pirms šīs iniciatīvas atbalstīšanas vai noraidīšanas noteikti precizējama zvērināto notāru pieejamība katrā novadā. Pie tam, zvērinātā notāra pieņemšanas vietas darba laikus un sasniedzamību no katra novada pagasta ar sabiedrisko transportu. Papildus, būtu nepieciešams izvērtēt izmaksas pieaugumu iedzīvotājiem, risinot vienu vai otru jautājumu pie zvērināta notāra - salīdzinoši ar šā brīža izmaksām.

Plānotā bāriņtiesu atbrīvošana no notariālo funkciju veikšanas būtiski ietekmētu Latvijas iedzīvotāju iespējas saņemt notariālos pakalpojumus. Līdz ar to precīzi jānorāda, kādi pasākumi plānoti, lai katrā pašvaldībā iedzīvotājiem būtu pieejami zvērināta notāra pakalpojumi (šobrīd, piemēram, Gulbenes novadā zvērināts notārs nepraktizē, iedzīvotāji būs spiesti meklēt iespēju pakalpojumu saņemt citās pašvaldībās - sadārdzināsies pakalpojums, netiks risināts jau uz doto brīdi lielā mērā nesakārtotais īpašumtiesību jautājums u.c.).

Ja šie pakalpojumi iedzīvotājiem vairs nebūs pieejami, tad ir jāparedz alternatīva sociāli mazāk aizsargātajām personu grupām, īpaši personām ar kustību traucējumiem, kurām ļoti aktuāli ir bāriņtiesās noformēt pilnvaras mājas apstākļos. Par pilnvaras sagatavošanu un apliecināšanu maksājama valsts nodeva EUR 7.12, turklāt nav zināma bāriņtiesa, kura par vizīti apliecinājuma pakalpojumam mājās (tikai, ja ir tāda nepieciešamība) lūgtu apmaksāt ceļa izdevumus, šie izdevumi tiek nodrošināti no pašvaldības līdzekļiem. Papildus tam ir vairākas pašvaldības, kuru saistošie noteikumi paredz atvieglojumus dažādām iedzīvotāju kategorijām jau tā mazajām valsts nodevām par apliecinājumu pakalpojumiem, piemēram, Ikšķiles pašvaldības saistošie noteikumi paredz personām ar invaliditāti 100 %, pensionāriem 50% atbrīvojumu no valsts nodevas samaksas par pilnvaras sagatavošanu.

Tādā gadījumā arī pie notāriem būtu jāparedz līdzīga veida atvieglojumi, lai nodrošinātu, ka atsevišķas personu grupas ir spējīgas pilnvērtīgi funkcionēt un īstenot savas tiesības, jo par notāru pakalpojumiem nebūs spējīgas samaksāt, līdz ar to pakalpojums nebūs iespējams un tiks ierobežotas viņu tiesības.

Vairākas pašvaldības uzsver, ka bāriņtiesu kompetencē būtu jāatstāj apliecinājumu izdarīšana lietās, kas realizējamās bērnu interesēs (piemēram, pilnvaru apstiprināšana robežšķērsosšanas atļaujai, bērna nodošana citas personas aprūpē un tml.).

Lūdzam Ziņojuma 30. lapas pēdējo rindkopu un 31.lapas pirmo rindkopu precizēt šādi:

“Darba grupas ietvaros tika diskutēts par Bāriņtiesu likuma VII un VIII nodaļā noteiktajiem bāriņtiesu pienākumiem (apliecinājuma izdarīšana, palīdzība mantojuma lietu kārtošana un mantojuma apsardzībā) un izskanēja dažādi viedokļi šajā jautājumā, kā piemēram, bāriņtiesu un notariāta institūta funkciju pārklāšanās, vienotu izglītības un kvalifikācijas prasību trūkums starp bāriņtiesu darbiniekiem un Zvērinātiem notāriem, “Moneyval” ziņojumā sniegtās rekomendācijas saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un pašvaldību nespēju finansiāli nodrošināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu uzraudzību un kontroli (tai skaitā iekšējās drošības sistēmas izveidošanu bāriņtiesās). Zvērināti notāri apliecināja gatavību atbrīvot bāriņtiesas no turpmāku notariālo funkciju pildīšanas, nodrošināt iedzīvotājiem pakalpojuma ģeogrāfisko pieejamību (jau šobrīd ir nodrošināts attālinātās video konferences režīms), nodrošināt notariālās atlīdzības maksas atvieglojumu piešķiršanu noteiktām iedzīvotāju kategorijām, nodrošināt noziedzīgu finanšu līdzekļu legalizēšanas uzraudzību un kontroli, ko dara jau pašlaik (darbs ar 40 datu bāzēm), nodrošināt vienota parauga pilnvaru izstrādi, lai atvieglotu pakalpojuma saņemšanu un nodrošinātu iespēju tās izmantot vairākkārt.

Ņemot vērā minēto, tika izdarīts pieņēmums, ka Bāriņtiesu likuma VII un VIII nodaļā noteiktie bāriņtiesu pienākumi būtu jānodod zvērinātiem notāriem. Tādēļ jautājums par to, lai atbrīvotu bāriņtiesas no notariālo funkciju veikšanas būtu izvērtējams Tieslietu ministrijā, nepieciešamības gadījumā izstrādājot grozījumus normatīvajos aktos, lai atbrīvotu bāriņtiesas no notariālo funkciju veikšanas.”

20. Rosinām precizēt Ziņojuma 12.lapā minēto saistībā ar pašvaldībām vēltīto kritiku par nepilnu darba laiku virknē bāriņtiesu, norādot, kāpēc atbildīgā ministrija tādā gadījumā nav virzījusi steidzamības kārtā grozījumus Bāriņtiesu likumā, liedzot šādu iespēju. Uzskatām, ka ja reiz likumdevējs ir paredzējis arī nepilna darba laika iespēju bāriņtiesās, tad sadaļa Ziņojumā veltot tam kritiku, nav pamatota un ir svītrojama. Korekti tādā gadījumā būtu tikai norādīt skaitļus.

21. Ziņojuma 32.lapā minēts, ka, veidojot iestādi ar jaunu nosaukumu - Centrālā bērnu tiesību aizsardzības iestāde, tā nodrošinās vienotu pieeju bērnu tiesību aizsardzībā, vienotu vadlīniju ieviešanā, kā arī nepastarpināta metodiskā atbalsta sniegšanā.

Ziņojumu nepieciešams papildināt ar informāciju par VBTAI identificētajām problēmām, reorganizācijas mērķi un pasākumiem, kas nodrošinās problēmu risinājumu. Kā arī atspoguļot, kāds būs Centrālās bērnu tiesību aizsardzības iestādes modelis, ja šī iestāde vienlaicīgi sniegs metodisko palīdzību, funkcionāli vadīs bāriņtiesas, uzraudzīs tās, sodīs bāriņtiesu darbiniekus un iespējams veiks vēl citas funkcijas?

Pirms VBTAI kā Centrālās iestādes izveides ir skaidri jādefinē, kas uzraudzīs VBTAI.

22. Ziņojumā uzsvars likts uz iestāžu darbības kvalitāti, uzsverot nepieciešamību paaugstināt bāriņtiesu darba kvalitāti un speciālistu kompetenci, paredzot sertifikāciju, apmācības u t.t., taču netiek norādīts, kādas

prasības tiks izvirzītas Centrālās iestādes (VBTAI) speciālistiem. Nav pieļaujams, ka bāriņtiesu uzraudzību un bāriņtiesas pieņemto lēmumu vērtēšanu veiks mazāk kvalificētas personas, līdz ar to šiem speciālistiem jāizvirza augstākas prasības kā bāriņtiesas sastāvam. Atkārtoti aicinām precizēt sadaļu par Centrālās iestādes darbiniekiem izvirzāmajām izglītības, reputācijas, pieredzes darbā ar bērniem u.tml. prasībām.

23.Ziņojumā nav apskatīts korupcijas risku jautājums, gadījumā, ja bāriņtiesas lēmumu tiesiskuma vērtēšana tiek nodota Centrālajai iestādei.

24.Ziņojuma 27.-28.lapā norādīts, ka līdz ar Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu būtu samazināms bāriņtiesu skaits Latvijā. Vēršam uzmanību, ka pēc reformas daļa pašvaldību plānotas ar ļoti lielām teritorijām, līdz ar ko šis aspekts arī būtu aplūkojams Ziņojumā. Jaunajām pašvaldību domēm būtu jāvērtē konkrētā situācija un jāspriež par labāko modeli.

Sniedzot vērtējumu kopumā par Ziņojumā apkopoto informāciju un sagatavotajiem priekšlikumiem, jāsecina, ka nav iespējams gūt pārliecību par to kā un kādu ieguvumu šo priekšlikumu īstenošana sniegs bērnam, kādas problēmas attiecībā uz Ziņojumā norādītajiem problemātiskajiem jautājumiem tiks atrisinātas un tieši ietekmēs tādas problēmas kā, piemēram, nepilngadīgo noziedzība un noziegumi pret bērniem, kā tiks risināts bērnu ārpusģimenes aprūpes ģimeniskajā vidē jautājums, bērnu traumēšanas jautājums, vecākiem, risinot aizgādības un saskarsmes strīdus utt.

Ziņojumā netiek atspoguļota pietiekama esošo problēmu cēloņu analīze, ietvertie priekšlikumi problēmas risinājumam ir vispārīgi, nav atspoguļota tieša korelācija starp identificētajām problēmām un pasākumiem, ar kādiem plānots tās novērst vai mazināt, kā arī iztrūkst paredzami rezultatīvie rādītāji.

Ņemot vērā, ka bāriņtiesas un sociālā dienesta funkciju izvērtējums vēl nav veikts, aicinām Ziņojumu virzīt ne ātrāk kā pēc funkciju audita pabeigšanas. Uzskatām, ka darbības veicamas secīgi un sākotnēji nepieciešama skaidra vīzija par funkcijām, kas pēdējā darba grupā tika uzsvērts arī no citām darba grupā iesaistītajām institūcijām. Ņemot vērā iepriekšminēto uzskatām, ka šobrīd Ziņojuma tālāka virzība nav lietderīga.

Priekšsēža p.i.

(paraksts*)

Mudīte Priede

Vineta Reitere 29198629
vineta.reitere@lps.lv
Kristīne Kinča 26818781
Kristine.kinca@lps.lv

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.